

Jan Czerniawski

Logiczne i semantyczne aspekty testu empirycznego

(streszczenie)

Wbrew naiwnemu indukcjonizmowi, nie ma indukcyjnego wyprowadzenia teorii, ani nawet prawa ogólnego, z doświadczenia. Wbrew naiwnemu falsyfikacjonizmowi jednak, nie ma też czysto dedukcyjnej falsyfikacji hipotezy teoretycznej na podstawie obserwacji. Dedukcyjne wnioskowanie o jej fałszywości na podstawie fałszywości jej przewidywania wymaga indukcyjnego uzasadnienia opisu warunków obserwacji w języku teoretycznym, a w świetle tezy Duhema również hipotez pomocniczych. Jej testowanie w konfrontacji z uteoretyzowanymi faktami naukowymi wymaga natomiast indukcyjnego uzasadnienia takich faktów na podstawie faktów „surowych”. Co więcej, wobec hipotetycznego charakteru wszelkich rozumianych realistycznie zdań obserwacyjnych, nawet zdania stwierdzające fakty „surowe” wymagają indukcyjnego uzasadnienia na podstawie zdań fenomenalistycznych, które są niehipotetyczne, gdyż ich warunki prawdziwości są bezpośrednio dostępne. Zagrożenie dla obiektywności wyniku testu empirycznego ze strony tezy o niewspółmierności semantycznej pozwala zaś oddalić niezdaniowe podejście do niego odwołujące się do funkcji eksperymentu pomyślanego jako projektu eksperymentu rzeczywistego.